

„Jól élt, ki rejtőzködve élt.” Horatius

**Emlékezés osztályfőnökünkre Urbán Lajos tanár úrra
2015. június 6.**

Ahogy tanítványai látták:

Markáns egyénisége rányomta bélyegét a keze alatt nevelkedett fiatalokra, s rajtuk keresztül és általuk törekedett a jövő jobbá formálására.

Megtanította az osztály tagjait mindarra, amit a tokaji hegy aljáról elindulva, mint nyolcgyermekes család tagja, egyszerű, becsületes emberként egész életével maga elsajátított. Kezdetől fogva a tudomány és az ember szeretetét szívta magába, s annak önzetlen, szerény szolgálatába állította egész életét.

Ha igaz az, hogy nem hal meg, és alkotásában él tovább, aki embertársai jobbítására törekedett, akkor elmondhatjuk, hogy Urbán Lajos Tanár Úr is tovább él bennünk azon jellemformáló tettek által, amelyekkel bennünket (is) az élet útján elindítani igyekezett.

Az emlékezés szubjektív természetű, ezért mindaz, amit mondok, szubjektív. Azt hiszem Lajos bácsi humanizmusa, az élet csendes, de nagyon is cselekvő szemlélése és egy csomó olyan emberi vonás, amelyet sokan szeretnének magunkénak tudni, teszi őt emlékezésre méltóvá.

Latinos műveltségét a sátoraljaújhelyi kegyes atyák alapozták meg, és talán ennek is köszönhető, hogy mint osztályfőnök, a nem egyszer unalmas és érdektelen témájú osztályfőnöki órákat is vonzóvá tudta tenni bölcs életfilozófiájával, azzal, hogy túllátott saját természettudományos szaktárgyai szűkebb, tárgyas világán.

Az ifjúság reagál a legélesebben a visszásságokra, és megérzi a hamisságot. Lajos bácsinál a világ legtermészetesebb dolga volt, hogy azt, és úgy tegye, ahogyan tette. Soha nem kereste a népszerűséget, mégis, aki csak ismerte, csak elismeréssel tudott róla szólni. Ez az elismerés egyszerre szólt az embernek és a nevelőnek.

Zárkózott, a szó ma már sajnos félremagyarázott értelmében szemérmes volt. Ez azonban nem álarc, hanem őszinteségének kifejeződése volt. Egy kicsit talán megkeseredett az élet súlya alatt, ezt azonban a kívülállóval sohasem érezte.

Ahogy tanártársa (-Z-) látta:

Tudománya: a szolgálat volt; ha mizantrópnek, keserűnek, emberkerülőnek mutatta is magát – magányából, a keserűség mögül: a tettek, a valóságos feladatokhoz való hűség, az érzelmektől nem kendőzött és nem mentesített kötelességtudat oly ércfedezetét hozta elő, amely csak a legnagyobb alkotóknak sajátja; különcsége – éppen ezzel a cselekvő szenvedéllyel párosulva – mutatja őt szabad, magát szakadatlanul újrateremtő élő emberpéldának.

Keresetlen egyszerűsége, puritán életmódja, szerény öltözéke a tolcsvai gyermekkor nehéz szegénységéhez mutatta őt hűnek.

A hivatalos felsőbbtség előtt soha térdet nem hajtó önérzet volt legszembetűnőbb sajátja, az önmagáért is makacsul teljesített kötelességtudat hordozója, a dac: „No, nézzétek, én a legmélyéről jöttem az Életnek és mégsem bírtok velem!...”

Munkában és teljesítményben nem ismert határt, mert ahol „kell” – ott nem lehet lehetetlen. Földijének, Esze Tamásnak öröksége élt benne....

Népi őseinek mértéktartásával, tárgyilagos életvitelével, belső igényességével élt közöttünk. Ám a földi dolgok viszonylagos voltáról is mély élménye lehetett: irónikus, fanyar bölcsességbe hajló kritikai szelleme – családról, nőkről, orvosokról, politikáról, művészetéről, hivatalos felfogásról, divatról és múlandóságról elszórt megjegyzései: fölényes, magabiztos, a mi kis világunkat egy magasabb nézőpontból szemlélő keleti embernek igazolják őt. Ezért a világért élt, a tisztább, értelmesebb jövőért – de kívülről, fölötte tartotta magát mindvégig

Ifjúkori élményvilágától, a sátoraljaújhelyi kegyes atyák intézetében eltöltött nyolc esztendő feloldhatatlan megalázottság élményétől nem szabadult meg soha. A szegény ember gyereke csak szorgalmával pótolhatta a hiányzó családi pengőket. Csak így kerekedhetett környezete fölé. Megtette, de mindvégig szenvedett tőle és aranyi bölcsességet (félreálltam, letöröltem) soha nem fakasztott ennél a forrásnál.

„Levettem a kezemet az emberiségről!” – szokta volt mondogatni keserű mosollyal.

„Csak magamban,
csak magadban,
virradatban,
alkonyatban....

Jaj, magányos,
kósza fajta
árvaságnak
átka rajta.

Napsugárban
felleg-árban,
tél-szakában
jár magában –

úgy vész el az

Éjszakában” (Áprily: Holló-ének)